

RAHVUSVAHELINE SEMINAR

SARNASUS ERINEVUSES

Balti regionaalse kunstiajaloo perspektiivid

13. mai 2022

Eesti Kunstiakadeemia suur auditoorium

14. mai 2022

Kumu kunstimuuseumi auditoorium

Seminari korraldajad: Eesti Kunstimuuseum – Kumu kunstimuuseum, Eesti Kunstiakadeemia

Seminari peakorraldajad: Anu Allas, Eda Tuulberg

Koordinaatorid: Annika Toots, Tiiu Saadoja

Toetaja:

Seminar on üks Eesti Kunstimuuseumi uurimissuuna „Nõukogude aja kunsti regionaalne eripära Baltimaades ja seda kujundanud suhtlusvõrgustikud (2021–2025)“ väljunditest.

Eesti Kunstimuuseum ja Eesti Kunstiakadeemia tänavad kõiki inimesi ja institutsioone, kes on seminari teostumisele kaasa aidanud.

SARNASUS ERINEVUSES

Balti regionaalse kunstiajaloo perspektiivid

Baltikumi tähendus ja enesetunnetus geopoliitilise ja kultuurilise regioonina on ajaloos mitu korda muutunud. Nõukogudeaegse tiheda suhtluse asemel kerkisid 1990. aastatel Balti riikide kultuuriväljal esile rahvusliku iseolemise narratiivid. Enamasti on need narratiivid olnud orienteeritud enese mõtestamisele, lähtudes külma sõja aegsest polariseerunud maailmatajust, olgu siis Ida-Euroopa või Läänena. Sellest tulenevalt on Baltimaade huvi üksteise vastu ja oma regionaalse eripära tunnetamine jäänud pikka aega tagaplaanile. Siiski võib viimastel aastatel mitmes (kultuuri)valdkonnas märgata muutusi, mis on aktiivsema ja viljakama dialoogi aluseks.

Eesti Kunstimuuseumi ja Eesti Kunstiakadeemia koostöös korraldatud seminar toob kokku kunstiteadlased ja kuraatorid kolmest Balti riigist. Seminari lähtepunkt on nõukogude perioodi kunstiajalugu, mis pole aga mõeldud ülearu piirava raamistikuna ega välista vaateid varasematele ja hilisematele kunstiprotsessidele. Regionaalne, võrdlev ja rahvusvaheline fookus kultuuripraktikate ja nende institutsionaalsete tingimuste analüüsil võimaldab esile tuua nii jagatud kui ka spetsiifilisi kogemusi, uurida nende põhjusi ja tagamaid ning kõigutada kinnistunud narratiive, mida me oma ja teiste kunstiajalugude kohta loome ja taastoodame.

Kahepäevane seminar on jagatud kuueks aruteluks. Teemad varieeruvad fotograafiast ja naiskunstnike loomingu uurimisest nõukogude perioodi näitustegevuse analüüsi ning eksperimentaalsete kunstipraktikateni. Lisaks käsitlevad ettekanded nii reaalseid kui ka kujutletavaid kunstnike kollektiive ning esitavad tulevikku vaatavaid küsimusi võimalike üleballistiliste uurimisteede, näituseprojektide ja neid raamistavate uute teoreetiliste käsitluste kohta. Eesmärgiks on kombata osalejate uurimishuvide ja tegutsemis-suundade vahelisi kokkupuutepunkte ning luua pinnas koostööprojektideks tulevikus.

Seminar toimub inglise keeles.

REEDE, 13. MAI

Eesti Kunstiakadeemia (A101) (Põhja pst 7)

11.00

Avasõnad

Anu Allas, Eda Tuulberg

11.15–13.00

Kaasaegne kriitiline perspektiiv Baltimaade sotsialistlikele kunstiajalugudele

Moderator: Ieva Astahovska

Osalejad: Inga Lāce, Linda Kaljundi, Ieva Astahovska

13.00–14.00

Lõuna

14.15–16.00

Avenüüd ja kõrvalteed. Tulevane rahvusülene uurimistöö Baltikumis, meetodid, suundumused ja vaatenurgad seest- ja väljastpoolt

Moderator: Inga Lāce

Osalejad: Eglė Juocevičiūtė, Toms Ķencis, Gregor Taul

16.00–16.15

Paus

16.15–18.00

Reaalsed ja kujutletud liidud

Moderator: Andres Kurg

Osalejad: Laine Kristberga, Liisa Kaljula, Adomas Narkevičius

LAUPÄEV, 14. MAI

Kumu kunstimuseum
(Weizenbergi 34 / Valge 1)

11.00

Avasõnad

Kadi Polli, Eda Tuulberg

11.15–13.00

Eksponeerides identiteete ja kujutlusi

Moderator: Maria-Kristiina Soomre

Osalejad: Kädi Talvoja, Karolina Jakaitė, Māra Traumane

13.00–14.00

Lõuna

14.15–16.00

Kohtumised „teiste feminismidega“. Teooria ja kureerimine Baltimaades

Moderator: Anu Allas

Osalejad: Jana Kukaine, Ingrid Ruudi, Laima Kreivytė

16.00–16.15

Paus

16.15–18.00

Nähtamatu fotograafia

Moderator: Annika Toots

Osalejad: Alise Tifentāle, Agnė Narušytė, Annika Toots

REEDE, 13. MAI

Kaasaegne kriitiline perspektiiv Baltimaade sotsialistlikele kunstiajalugudele

Moderator: Ieva Astahovska

Osalejad: Inga Lāce, Linda Kaljundi, Ieva Astahovska

Vestlusringis arutleme Baltimaade kunsti ja ühise ajaloo üle lähtuvalt siinse regiooni teadus- ja kureerimistöo kogemustest. Ühtlasi uurime, kuidas mõjutab neid teemasid praegune erakorraline poliitiline olukord. Vaatleme kohalike, piirkondlike ja rahvusvaheliste kontekstide seoseid, mõtiskleme Balti riikide ühiskondades hiljuti toimunud muutuste üle. Eraldi fookuses on keskkondlikud, sotsiaalsed ja kultuurilised muutused ning viisid, kuidas need muutused peegeldavad vastuolulist mälu Baltimaades. Aruteludes keskendume näituse- ja muuseumipraktikale.

Kuidas aitavad postsotsialistlike ja postkoloniaalsete vaatenurkade põimumised analüüsida kolme Balti riigi ajaloolisi ja tänapäevaseid sündmusi? Kui tungiv on vajadus nende debattide valguses mõtestada ümber Baltikumi ja Ida-Euroopa mõõde ajalookirjutuses? Iseäranis huvitavad meid uued esile kerkivad küsimused, mille kõnealused arutelud sotsialismiperioodi uurimisel tõstatavad. Kuidas läheneda solidaarsuse ja internatsionalismi aspektidele sotsialistliku perioodi kunsti kontekstis, võttes arvesse uusi kaasaegseid kriitilisi vaatenurki rahvuslusele, kolonialismile ja migratsioonile?

Inga Lāce annab ülevaate oma käsilolevast uurimistööst, mis tegeleb Ida-Euroopa ja globaalse Lõuna vaheliste sidemetega Riias 1960.–1980. aastatel toimunud India ja Kongo kunsti näituste baasil, ning käsitleb geograafiliselt alternatiivsete näitusepaikade ja kultuuridiplomaatia põimumist.

Linda Kaljundi mõtiskleb selle üle, kuidas on keskkonnapööre mõjutanud Nõukogude Eesti kunsti uurimist ja kureerimist.

Ieva Astahovska uurib oma käsilolevas töös, kuidas kasutasid läti kunstnikud 1970. ja 1980. aastatel rahvusvahelist konteksti, kombineerides sotsialismibloki kultuurilise ja poliitilise narratiivi Lääne modernismi kunstikeelega, ning arutleb, kuidas peaks neid kunstipraktikaid vaatlema tänapäevasest postsotsialistlikust ja postkoloniaalsest seisukohast lähtudes.

Avenüüd ja kõrvalteed. Tulevane rahvusülene uurimistöö Baltikumis, meetodid, suundumused ja vaatenurgad seest- ja väljastpoolt

Moderator: Inga Lāce

Osalejad: Eglė Juocevičiūtė, Toms Kęncis, Gregor Taul

Baltimaade kunsti ja selle ajaloo nähtavus on teema, mis üha uuesti üles kerkib, tuues kaasa emotsionaalseid reaktsioone ja ärevust seoses selle väljajätmisega/kaasamisega rahvusvahelises kunstimaailmas ja -ajalookirjutuses ning käivitades riikliku toetuse kavasad ja uusi partnerlusprojekte kolme riigi vahel, aga ka representatsiooniprojekte väljaspool Balti regiooni. Arutelu tõukub osalejate käsilolevatest uurimissuundadest ja meetoditest, avades regiooni kohta terve rea teemasid alates erakollektsioonidest nõukogude ajal (Eglė Juocevičiūtė) kuni etnograafiliste tunnusjoonteni Baltimaade graafikas (Toms Kęncis) ning hilissovetliku monumentaal-dekoratiivse kunsti võrdleva ajalooni Eestis, Lätis ja Leedus (Gregor Taul).

Eelmainitud teemadest lähtudes liigume tulevikuvõimaluste kaardistamise juurde, mille puhul on võtmesõnaks koostöö. Juhindume järgmistest küsimustest: milline on olnud Baltikumi kunsti puudutav narratiiv ja kuidas on seda tajutud? Kuidas leida kunstiajaloo kaanonite kordamise ja käsitluste komplekssemaks muutmise vaheline tasakaal? Kas meie lood peaksid keskenduma ainult Baltimaadele või hõlmama ka teisi postsovetlikke ehk idabloki riike? Millised on võimalikud meetodid ja teemapõhised lähenemised, mida saaksime rakendada? Millised on rahvusülese uurimistöö praktilised vajadused alates keelteoskusest ja lõpetades arhiivide digitaliseerimisega? Kelle poole me pöördume ja kuidas me kõneleme? Kas tahame liikuda mööda avenüüd või eelistame kõrvalteid?

Reaalsed ja kujutletud liidud

Moderator: Andres Kurg

Osalejad: Laine Kristberga, Liisa Kaljula, Adomas Narkevičius

Vestlusringi lähtekohaks on nõukogude perioodi lõpul Baltikumis tegutsenud kunstnike alternatiivsete kollektiivide – tegelike ja kujutletute – käsitlused. Luubi all on Baltimaade kunstist, kunstnike vahelisest koostööst ja ühistest Nõukogude režiimi kogemustest kõnelemise uued teoreetilised ja historiograafilised lähenemised. Kuna kokku saavad Baltikumi kunstnikud, püütakse kõrvutada ja võrrelda kolme riigi kultuurilisi ja institutsionaalseid taustsüsteeme ning pakkuda välja võimalikke suundi edasiseks uurimistööks.

Laine Kristberga esitluse keskmes on osalusel põhinevad kunstipraktikad Lätis nõukogude perioodi lõpuaastatel. Ta uurib, kuidas tekkisid sotsialistlikus Lätis väikesed kunstnike grupid, milles üritati poliitilise doktriini ja ideoloogia vastu immuunseks jääda, rakendades demokraatlikumaid ja autonoomsemaid põhimõtteid nii otsuste langetamisel kui ka kunsti loomisel. Need mitteametlikud võrgustikud andsid olulise tõuke sündmuspõhise ehk

performance-kunsti osalusliku esteetika arengule. Tänapäevases käsitluses polnud nende protsesside puhul tegemist mitte ainult kunsti, vaid ka sotsiaalsete protsesside kujundamise ja kultuurivaldkonna demokratiseerimisega, kuna kõnealused kunstnikud ei loonud objekte, vaid protsesse, mis mõjutasid nende sotsiaalset tegelikkust, viies lõpuks suuremate muutusteni ühiskonnas. Peale surutud nõukogude kollektivismi surve all toimusid osalusel põhinevad kunstipraktikad varjatud ellujäämisstrateegiana, mille eesmärgiks oli kogeda liberaalsemat ja autentsemat eluviisi.

Liisa Kaljula ettekanne tegeleb Balti riikide ühise, nõukogude perioodi lõpuaastate kunstiajalooga. Tol ajal ühendas Eestis, Lätis ja Leedus töötanud kunstnikke neid ümbritsev sarnane nõukogude elukeskkond. 1970. aastatel, mil Nõukogude Liidu lääneosas kerkisid esile kontseptuaalsemat laadi kunstipraktikad, hakkasid mitmed Baltimaade kunstnikud kasutama omastamisvõtteid. Kõikjal avalikus ruumis leiduvaid nõukogude visuaalkultuuri elemente aproprieerides moodustasid need kunstnikud üksteise olemasolust või üksteise töödest sageli midagi teadmata nähtamatuid kunstivõrgustikke, mis hakkasid Nõukogude režiimi tõsiseltvõetavust seestpoolt õõnestama.

Adomas Narkevičius käsitleb eesti skulptori Anu Põdra (1947–2013) ning leedu fotograafide Algirdas Šeškuse (1945) ja Virgilijus Šonta (1952–1992) loomingut, keskendudes vältuse, keha ja kehalise vormi transformatiivseid võimalusi uurivatele töödele 1970. aastatest kuni aastani 1990. Koondades tähelepanu kunstiteoste vormilistele ja materiaalistele väljendusvahenditele, lähtub Narkevičius Nietzsche ajakohatuse [*Unzeitgemäßheit*] mõistest kui kunstiloolisest tööriistast tunnustamata, eksponeerimata või muul moel oma mineviku ja/või olevikuga vastuolus olevate teoste tõlgendamiseks. Defineerides seda mõiste „anakronistlik“ kaudu, väidab autor, et ajakohatus – erinevalt nendest ja muudest valdkonnas käibel olevatest kontseptsioonidest – ei kujunda ning seega ei eelda Põdra, Šeškuse ja Šonta taieste ajalikkust. Ajakohatuse kaudu määravad (need) teosed ise enda kestuse, et seista vastu ajastu sundusele ja paljastada oleviku pimealad.

LAUPÄEV, 14. MAI

Eksponeerides identiteete ja kujutlusi

Moderator: Maria-Kristiina Soomre

Osalejad: Kädi Talvoja, Karolina Jakaitė, Māra Traumane

Vestlusring keskendub Baltimaade näitusepraktikatele nõukogude perioodil, tuues esile üleballtilise koostöö tähenduse identiteediloomes ja eneserepresentatsioonis. Konkreetsetest juhtumitest lähtuvalt käsitletakse näituseformaati kui spetsiifilist tööriista – tegemist on vahendiga, mille abil esitatakse ja põimitakse rahvusidentiteete, võimaldades ühtlasi mitmekülgset rahvusülest suhtlust ning ideede vahetamist. Eri perspektiivide võrdluses avatakse näitusegevuse institutsionaalseid ja diskursiivseid iseärasusi ning rõhutatakse selliste ühisnäituste rolli kunstnikevaheliste suhete loojana.

Kädi Talvoja uurib Balti kunstitriennaalide kujunemist, arengut, rolle, mõju ja konteksti nõukogude perioodil. Balti triennaalide seriaalsus teeb neist eriti väärtusliku allika nõukogude kultuuripoliitikas, võimusuhetes, institutsionaalsetes mehhanismides ja väärtusorientatsioonides toimunud muutuste dünaamika võrdlevaks analüüsiks. Tänu triennaalide võistluslikule õhustikule, milles eristusid kunstikoolkondade iseloomulikud jooned, sai neist üks rahvusliku identiteedi kujunemise olulisemaid lähtealuseid. Samas on kõnealune fenomen jäänud siiani Baltimaade kunstiajalos peaaegu tähelepanuta ning ära kasutamata on olnud ka võimalus liikuda rahvuslikust vaatenurgast avarama lähenemise suunas. Talvojat huvitab ka see, kuidas Balti triennaalide „rahvuslikule *branding*’ule“ pühendumine Nõukogude režiimi tingimustes sobitub näituste ajaloo globaalsemasse konteksti.

Māra Traumane ettekanne keskendub 1978. aastal Riias Arhitektide Liidu hoones avatud 14 eesti arhitekti näituse retseptatsioonile. Riias toimus samal ajal ulatuslik monumentaal-dekoratiivse kunsti näitus „Savai pilsētai“ („Meie linnale“), kus said esimest korda kokku disainerid, kunstnikud ja arhitektid, et ühiselt välja töötada Riia avaliku ruumi visuaalne kontseptsioon. Näitus ärgitas arutlema kunstnike, disainerite ja arhitektide vahelise distsipliiniülese koostöö vajalikkuse üle. Eesti arhitektide näitus kutsus esile kahesuguseid reaktsioone. Väljapanekut nähti kui nõukogude arhitektuuri ja linnaplaneerimise ning selle võõrandava mõju kriitikat, mistõttu läti disainerite eksperimentaalne tiib võttis selle vastu suure entusiasmiga. Samas köitsid eesti arhitektide iroonilised ja kriitilise varjundiga kontseptuaalsed kavandid läti arhitektide tähelepanu ning olid käivitavaks impulsiks iga-aastastele noorte arhitektide eksperimentaalsete projektide teemanäitustele, mille esimene programmiline väljapanek „Milline on regionaalse arhitektuuri edasine saatus?“ organiseeriti 1979. aastal.

Karolina Jakaitė räägib Londonis Earl's Courti näitusekeskuses toimunud nõukogude tööstusnäitusest. 1968. aastal ilmus ajalehes The Daily Telegraph artikkel „Better from the Baltic“, mis kirjeldas Balti moeetendusi ning modelle Tallinnast, Riiast ja Vilniusest. Nõukogude Liit pidas sellist Baltikumi-Skandinaavia-Lääne stiilis disaini eriti sobivaks rahvusvahelisele publikule suunatud üritustel esitlemiseks. Nõukogude ajal korraldati lisaks grupi- ja isikunäitustele üsna sageli Balti liiduvabariikide mööbli-, plakati-, pakkedisaini-, kaubamärgi-, suveniiri-, moe- ja ehtenäitusi. Kolmes pealinnas toimunud väljapanekute põhjal kujunesid teatavad traditsioonid ja reisimarsruudid ning disainerite vahel tekkisid isiklikud kokkupuuted. Esitlus sisaldab visuaalseid näiteid arhiiviallikatest ja erakogudest, tõstab esile mõningaid tendentse ning jagab esialgseid ideid sellest, miks ja kuidas „Balti disainerid olid paremad“.

Kohtumised „teiste feminismidega“. Teooria ja kureerimine Baltimaades

Moderator: Anu Allas

Osalejad: Jana Kukaine, Ingrid Ruudi, Laima Kreivytė

Arutelu keskendub feministliku teooria ja feministliku kureerimise vastasmõjule Baltimaade kultuurilises ja geopoliitilises kontekstis. Kõneleme diskursustest, mis on siinses keskkonnas kujundanud arusaama feministlikust kunstist, teooriast, kriitikast ja kureerimisest, püüdes vältida Ida-Euroopa ja Lääne feminismide liigset binaarsust. Meie peamine huvifookus on küsimusel, kuidas anda hääl ajaloolistele (ja kaasaegsetele) agentidele ja kogemustele, surumata neid läbi sõnavara või kuratoorse strateegiate loodud ettemääratud raamidesse.

Jana Kukaine vaatleb hilissotsialistlikes kultuurides tekkinud „feministlikku tundlikkust“, mida on defineeritud intuiitse feminismina (Ljiljana Kolešnik), latentse feminismina (Zora Rusinova), tõrksa feminismina (Beáta Hock), profefeminismina (Mark Alan Švėde), parafeminismina (Amelia Jones, Alise Tifentāle), pehme feminismina (Adelina Popnedeleva) ja tsentrifugaalse feminismina (Gerardo Mosquera). Need terminid kirjeldavad feminismi kunstiväljal millenagi, mis ilmneb hämaral, emotsionaalsel, poolenisti varjatud ja isegi ebateadlikul viisil või „nõrga vastupanuna“ (Eva Majewska). Sel vastupanul pole kangelasi ega selgelt määratletud vaenlasi ning selle eesmärk pole võit, vaid ellujäämine. Muu hulgas on „teised feminismid“ sügavalt juurdunud igapäevaelu tegevustes ja kehastatud afektiivsetes kogemustes.

Ingrid Ruudi käsitleb suulisi ajalugusid ning alternatiivseid arhiive hilisnõukogude ja kaasaegse kunsti ja arhitektuuri feministliku kureerimise kontekstis. Töö kunstnike mälestuste, biograafiliste andmete, elulugude ja isikuarhiividega tekitab terve rea küsimusi, mis on seotud kuraatori positsiooni ja autori agentsusega. Suulise ajaloo meetod põhineb alati intersubjektiivsel kogemusel (Lynn Abrams), ent kuidas saaks intervjuerimise protsessi üles ehitada viisil, mis võimestaks kunstnike autentseid häáli? Kuidas ja millises vormis peaks kogutud suulist ajalugu levitama ja kättesaadavaks tegema? Kuidas jääda

kuraatorina kaasloojaks ja dialoogipartneriks, muutumata kohtumõistjaks? Sarnased küsimused tekivad ka seoses arhiivmaterjalidega, mida võib iseloomustada „väikeste arhiivide“ (Kirsty Volz) mõiste kaudu.

Laima Kreivytė kõneleb postkureerimisest kui feministlikust kunstipraktikast ja poliitikaloomes vahendist. Postkureerimine on diskursiivne sekkumine olemasolevasse näitusesse, mille kaudu pannakse kahtluse alla kanoonilised narratiivid ja uuritakse näitust seestpoolt. Analüüsides postkureerimist kui poliitikaloomes vahendit, käsitleb Kreivytė võimujaootust kunstiväljal: kunstiinstitutsiooni, staarkuraatori ja kunstiaktivismi võimu. Kuidas on feministlik postkureerimine seotud institutsioonikriitika ja naiskunstnike rolliga? Kuidas saab postkureerimine initsieerida sotsiaalseid ja poliitilisi muutusi? Oma performatiivses ettekandes vaatleb Kreivytė kunsti, kureerimise ja poliitika kompleksseid vastasmõjusid ning seda, kuidas feministliku postkureerimise hübriidsed strateegiad võimaldavad jõuda tähenduslike kultuuriliste ja poliitiliste muudatusteni.

Nähtamatu fotograafia

Moderator: Annika Toots

Osalejad: Alise Tifentāle, Agnė Narušytė, Annika Toots

Arutelu hõlmab kolme juhtumit Balti riikidest, kus fotograafia – mis oma olemuselt tähendab jäädvustamist ja nägemist ehk valgusega kirjutamist – oli, on või muutub nähtamatuks. Paneeli kolm esitlust lähenevad „nähtamatu fotograafia“ teemale kolmest vägagi erinevast vaatenurgast, rõhutades fotograafia ning võimu, nähtava ja nähtamatu vaheliste suhete keerukust ja pingelisust. Alise Tifentāle keskendub Zenta Dzividzinska (1944–2011) isikliku arhiivi ja pärandvara uurimisele. Dzividzinska oli läti kunstnik ja fotograaf, kes 1960. aastatel tegutses nii kohalikul kui ka rahvusvahelisel tasandil. Tema pärand on hakanud viimasel ajal huvitama kunstiajaloolasi, kuraatoreid ja kunstnikke, ehkki enamik tema töid eksisteerib vaid väikeste proovitõmmiste või negatiivide kujul ning on seetõttu nähtamatu. Agnė Narušytė keskendub teist laadi nähtamatusele – tsenseerimisele. Narušytė käsitleb fotograafia ja võimu vahelisi suhteid leedu fotograafi Virgilijus Šonta (1952–1992) pärandi näitel. Šonta elas topeltelu ning pildistas muu hulgas erootilisi meesakte. Annika Tootsi lähenemine „nähtamatuse“ teemale fotograafias on kontseptuaalsem ning põhineb eesti fotograafi Peeter Toominga (1939–1997) 1992. aastast pärit fotogrammide analüüsil. Toominga katsetused valguse, objektide ja valgustundlike pindadega olid määratud fotograafi kavatsuse kohaselt aja jooksul tuhmuma. Poeetiliselt hääbudes kannavad nad endas tolle aja sotsiaalsete ja majanduslike muutuste jälgi.

BIOGRAAFIAD

Anu Allas on kunstiteadlane ja kuraator, kelle uurimishuvid on seotud hilissotsialistliku visuaalse ja performatiivse kunstiga, aga ka naiskunstnike positsiooniga kunstiajaloos. Ta on kaitsnud doktoritöö eksperimentaalsetest praktikatest 1960. aastate eesti kunstis ja teatris (Freie Universität Berlin, 2013) ning kirjutanud artikleid ja kureerinud näitusi peamiselt nõukogude perioodi kunstist (sh Kumu kunstmuuseumi püsiekspositsioon „Konfliktid ja kohandumised“, 2016). 2019. aastal kureeris koos Tiina Abeliga näituse „Eneseloomine. Emantsipeeruv naine Eesti ja Soome kunstis“ Kumu kunstmuuseumis. Alates 2020. aastast töötab Eesti Kunstiakadeemia teadusprorektorina.

Ieva Astahovska on kunstiteadlane, kriitik ja kuraator. Ta töötab Läti Kaasaegse Kunsti Keskuses, kus ta juhib sotsialistliku ja postsotsialistliku kunstiga seotud teadusprojekte ning uurib postsotsialistliku ja postkoloniaalse vaatenurga omavahelist põimumist Baltikumis ja Ida-Euroopas. Tema kureeritud ja kaaskureeritud hiljutiste näituste hulgas on „Ecotopias. Ecology & Solidarity“ Riia Kunstihoones (avatakse 2022), „Difficult Pasts. Connected Worlds“ Vilniuse Rahvusgaleriis (2022) ja Läti Riiklikus Kunstmuuseumis Riias (2020), „Ecosystems of Change“ Riia avalikus ruumis (2021), „Valdis Āboliņš or How Fluxus Came to Aachen“ Ludwig Forumis Aachenis (2018). Ta on toimetanud mitut teaduslikku väljaannet, sh „Valdis Āboliņš. The Avant-garde, Mailart, the New Left and Cultural Relations during the Cold War“ (LCCA, 2019), „NSRD. Juris Boiko and Hardijs Lediņš“ (LLMC, 2016) ning „Revisiting Footnotes. Footprints of the Recent Past in the Post-Socialist Region“ (LCCA, 2015). Teadustöös huvitub ta ka sellistest teemadest nagu kaasaegsus ja ajaloolisus, ajaloo ja mälu suhted, kunstigeograafiad ja perifeeria küsimus, kunst ja ökoloogia.

Karolina Jakaitė on disainiajaloolane, Vilniuse Kunstiakadeemia kunstiteaduse instituudi teadur ning Design Foundationi kaasasutaja. Ta on uurinud disainiajalugu, disaini ja identiteeti, rahvuspaviljone, leedu disaini aastatel 1950–1970, kaasaegset disaini. Jakaitė on kirjutanud artikleid, toimetanud leedu disaini käsitlevaid raamatuid ja katalooge, korraldanud konverentse, kureerinud disaininäitusi Leedus ja mujal. Tema viimane publikatsioon, raamat Leedu paviljonist Londonis 1968 „The Cold War Capsule: Lithuanian design in London in 1968“ (Vilnius: LAPAS, 2019) oli konkursi „Leedu aasta raamat 2020“ nominent.

Eglė Juocevičiūtė on kuraator ja Vilniuse Rahvusgalerii teadur. Teadustöös keskendub ta kunsti visuaalsele tajumisele Leedus Nõukogude perioodil ja 1990. aastatel.

Liisa Kaljula on Tallinnas tegutsev eesti kuraator ja kunstiajaloolane. Ta on õppinud kunstiajalugu Tartu Ülikoolis (BA) ja kultuuriteooriat Tallinna Ülikoolis (MA ja PhD). Kaljula on kirjutanud artikleid, toimetanud katalooge ja kureerinud hilis- ja postsovetliku

kunsti näitusi, sh „Tulevik sünnib täna. ENSV progressiivne kunst 1958–1968“ Tartu Kunstimuuseumis (2009), „Maria Kapajeva. Unistus on helge, veel ebaselge“ Narva Kunstiresidentuuris (2017), „Sots Art ja mood. Kontseptuaalsed rõivad Ida-Euroopast“ Kumu kunstimuuseumis (2019) ja „Mõtlevad pildid“ Kumu kunstimuuseumis (koos Jane A. Sharpi ja Anu Allasega, 2022). Praegu töötab Kaljula Eesti Kunstimuuseumi maalikogu juhatajana. Hiljuti kaitses ta Tallinna Ülikoolis oma doktoriväitekirja nõukogude visuaalkultuuri omastamisest hilissovietlikus eesti kunstis.

Linda Kaljundi on Eesti Kunstiakadeemia kultuuriloo professor ja Tallinna Ülikooli vanemteadur. Spetsialiseerudes Baltimaade ajaloo, historiograafia ja kultuurimälule ning uurides ka keskkonnaajalugu, huvitab teda ennekõike selle regiooni ajaloo ja pärandi käsitlemiseks uute rahvusülestest ja läbipõimunud vaatenurkade avastamine. Kaljundi on avaldanud ja toimetanud ajaloo ja ajalookirjutuse ning ajaloolise fiktsiooni ja kujundite teemalisi kogumikke. Kumu kunstimuuseumis on ta kaaskureerinud näitusi „Ajalugu pildis – pilt ajaloos. Rahvuslik ja rahvusülene minevik Eesti kunstis“ (2018), „Vallutaja pilk. Lisa Reihana „In Pursuit of Venus““ (2019–2020) ja uut püsiekspositsiooni „Identiteedimaastikud. Eesti kunst 1700–1945“ (2021).

Toms Ķencis on filosoof ja Läti Rahvaluulearhiivi teadur. Praeguses teadustöös keskendub ta Baltimaade hilissotsialistlikus graafikas väljenduvale kultuurirahvuselule.

Laima Kreivytė on Vilniuses tegutsev kuraator ja kirjanik. Ta õpetab Vilniuse Kunstiakadeemias ning kirjutab doktoritööd kureerimisest kui kunstipraktikat ja poliitikaloo vahendist. Kreivytė oli 2007. aastal 3. Praha biennaali näituse „Balti mütolooiad“ kaaskuraator ning kureeris 2009. aastal Leedu paviljoni 53. Veneetsia biennaalil. Ta on ka 2019. aastal avatud Vilniuse Rahvusgalerii uue püsiekspositsiooni üks kuraatoreid.

Laine Kristberga on kunstiajaloolane ja Läti Ülikooli kirjandus-, rahvaluule- ja kunstiinstituudi teadur. Ta on kaitsnud doktorikraadi Läti Kunstiakadeemias. Tema doktoriväitekirja „Intermedial Appropriation as a Theoretical Framework for the Analysis of Performance Art in Latvia in the Period of Late Socialism (1964–1989)“ põhjal on parasjagu koostamisel inglise- ja lätikeelne monograafia. Kristberga töötab abiprofessorina Läti Ülikoolis ning õppejõuna Läti Kunstiakadeemias ja Riia Majanduskoolis. Teadustöös huvitab ta kunstist, kultuurist ja poliitikast külma sõja perioodil. Läti tegevuskunsti keskuse juhina vastutab ta iga-aastase rahvusvahelise *performance*-i-kunsti festivali „Starptelpa“ korraldamise eest. Kristberga on kirjutanud esseesid mitmele väljaandele, sh „Performance Art in the Second Public Sphere“ (Routledge, 2018), milles on tema koostatud peatükk „Performance Art in Latvia as Intermedial Appropriation“.

Jana Kukaine on Riias tegutsev feministlik kunstiteadlane ja kaasaegse kunsti kuraator. Hetkel kirjutab Läti Kunstiakadeemias doktoritööd impulsiivsest feministlikust esteetikast. Tema põhilised uurimisvaldkonnad on feministlik kunstiajalugu, afektiteooria, uusmaterialism ning postkoloniaalsed ja postsotsialistlikud feminismisuunad. Kukaine on

kirjutanud monograafia „Daiļās mātes. Sieviete. Ķermenis. Subjektivitāte“ („Armsad emad. Naised. Keha. Subjektiivsus“, Riia: Neputns, 2016) ning avaldanud artikleid. Kuraatoritöös on Kukaine pühendunud feministliku kunstiskeene arendamisele Lätis ja Baltimaades, käsitledes selliseid teemasid nagu lokaalne tundlikkus, geopoliitilised eripärad, rahva omakultuur ja feministlikud põlvnemislood.

Andres Kurg on Eesti Kunstiakadeemia kunstiajaloo instituudi arhitektuuriajaloo ja -teooria professor. Oma teadustegevuses keskendub ta nõukogude ajale Baltimaades ja Venemaal, erilise tähelepanu all on tehniliste arengute ja igapäevaelu muutuste mõju ehituslikule keskkonnale 1960.–1980. aastatel. Ta on avaldanud artikleid väljaannetes AA Files, ArtMargins, Journal of Architecture ja Home Cultures ning olnud mitme kogumiku ja näitusekataloogi kaasautor. Kurg on kureerinud nõukogude arhitektuuri ja disaini näitusi, sh „Our Metamorphic Futures. Design, Technical Aesthetics and Experimental Architecture in the Soviet Union 1960–1980“ Vilniuse Rahvusgaleriis (2012). Ta on mitmekordne rahvusvaheline stipendiaat, muu hulgas Getty Research Institute'i, Yale'i Ülikooli ja Jena Friedrich Schilleri Ülikooli juures.

Inga Lāce on New Yorgi MoMA C-MAP Centrali ja Ida-Euroopa stipendiaat. 2012. aastast oli ta Läti Kaasaegse Kunsti Keskuse kuraator. 2019. aastal kureeris ta Veneetsia biennaali Läti paviljoni koos kunstnik Daiga Grantinaga (kaaskuraator Valentinas Klimašauskas) ning tegutses Riias 7.–10. kaasaegse kunsti festivali Survival Kit kaaskuraatorina (koos Jonatan Habib Engqvistiga 2017 ning Angels Miralda ja Solvita Kresega 2018–2019). Samuti on ta kaaskuraatoriks teadus- ja näitusprojekti „Portable Landscapes“ juures, mille raames on toimunud näitused Villa Vassilieffis Pariisis, Läti Riiklikus Kunstimuseumis Riias (2018) ja New Yorgis CUNY James Gallerys (2019). Lāce on kureerinud näitusi „It Won't Be Long Now, Comrades!“ Framer Framedis Amsterdams (2017, kaaskuraator Katia Krupennikova) ning „Performing the Fringe“ Stockholmi Konsthall C-s (kaaskuraator Jussi Koitela, 2020). Lāce oli kuraator-stipendiaat de Appelis Amsterdams (2015–2016), kus ta tegutses programmikorraldaja ning kunsti ja ökoloogia kokkupuutepunkte käsitleva väljaande „Instituting Ecologies“ toimetajana.

Adomas Narkevičius on Londonis ja Vilniuses tegutsev leedu kuraator ja kunstiajaloolane ning Londoni Cell Project Space'i abikuraator. Teda huvitavad ajaloolise aja mittelineaarsed aspektid ning kehalisus, seksuaalsus ja representatsiooni piirangud. Praegu keskendub Narkevičius oma teadustöös ajakohatu kunstiteose temaatikale, et ümber mõtestada Balti riikide sõjajärgse kunsti „ajalist mahajäämust“. 2020. aastal hinnati tema magistritöö „Defiant Bodies: Untimely Art in the Baltics under Soviet Rule“ Londoni UCL-s Oxford Art Journal Prize'i vääriliseks. Narkevičiusel on filosoofia bakalaureusekraad Vilniuse Ülikoolist. 2017–2019 oli ta Ruperti Kunstikeskuse residentuuri- ja hariduskuraator, juhtides esilekerkivatele kunstnikele mõeldud alternatiivhariduse programmi ning kureerides publiku- ja residentuuriprogramme. 2016. aastal käivitas ta „Ruperti lugemistoa“ ja „Elava kunsti“ programmid. Tema hiljutiste kuraatorprojektide hulgas on Peng Zuqiangi „Sideways Looking“, Renée Akitelek Mboya „A Glossary of Words My Mother Never Taught Me“ Cell Project Space'is, „Šonta. From the Archives“ išgirstis; rühmanäitused

„Authority Incorporeal“ Rupertis – osa 14. Balti triennaalist ja „Avoidance“ FUTURA-s Prahás (kaaskuraator Dina Ahmadejeva), rahvusvaheline sümposium „Enacting Knowledges“ KAH-s (kaaskuraator Vaida Stepanovaitė) ning auhinnatseremoonia „JCDecaux Emerging Artist Award“ Vilniuse Kaasaegse Kunsti Keskuses (koos Monika Kalinauskaitėga).

Agnė Narušytė on fotokriitik, kuraator, Vilniuse Kunstiakadeemia professor, Leedu Kultuuriuuringute Instituudi teadur, ajakirja 7 meno dienos iganädalase fotograafiarubriigi toimetaja ning Leedu Raadio ja Televisiooni (LRT) raadiosaate „Kultūros Savaitė“ („Kultuurinädal“) kommentaator. Ta on avaldanud rea monograafiaid: „Aesthetics of Boredom in Lithuanian Photography“ (Vilnius: Vilniuse Kunstiakadeemia, 2008), „Lithuanian Photography: 1990–2010“ (Vilnius: White Arches, 2011), „Camera Obscura: Lithuanian Photography 1839–1945“ (koos Margarita Matulytėga, Vilnius: VDA, 2016), „Chronometers. Imagine Time: Chronopolitics, Heterochrony and the Experiences of an Accelerating World in Lithuanian Art“ (Vilnius: VDA, 2021).

Ingrid Ruudi on arhitektuuriajaloolane ja kuraator, Eesti Kunstiakadeemia kunstiteaduse ja visuaalkultuuri instituudi teadur ja külalisdotsent. Tema uurimisteemad ulatuvad 20. sajandi teisest poolest tänapäevani ning hõlmavad arhitektuuri ja kunsti vastastikuseid seoseid üleminekuajal, arhitektuuri avaliku sfääri agendina ning soouuringuid arhitektuuris. Ta on kureerinud mitmeid näitusi, muu hulgas „Oma tuba. Feministi küsimused arhitektuurile“ (2019) Eesti Arhitektuurimuuseumis, ning kirjutanud kunsti- ja arhitektuurikriitikat Eesti ning rahvusvahelises meedias.

Maria-Kristiina Soomre töötab kultuuriministeriumis kunstinõunikuna 2011. aastast. Selle aja jooksul on ta panustanud valdkonna üldisesse arengusse ning teinud palju vabakutseliste kunstitöötajate sotsiaalkaitse parandamiseks. Soomre on andnud loenguid Eesti Kunstiakadeemias, osalenud paljudes kunstižüriides ning mõtestanud mitmes artiklis eesti kunstivälja probleeme ja kaardistanud võimalusi. Aastatel 2004–2011 töötas Soomre Eesti Kunstimuuseumis projektijuht-kuraatorina. Tema uurimuste fookuses on olnud institutsioonikriitika ja näituste ajalugu.

Kädi Talvoja on kunstiajaloolane ja Eesti Kunstiakadeemia teadur. Aastatel 2002–2010 töötas ta Eesti Kunstimuuseumis, millest viimased viis aastat Kumu kunstimuuseumi nõukogude perioodi kunsti kuraatori ja programmijuhina. Ta on spetsialiseerunud nõukogude perioodile Eesti ja Baltimaade kunstiajaloo. Tema huvid on keskendunud historiograafiale, näituste ajaloole, rahvuslikule diskursusele ja agentsuse teemadele. 2019. aastal kaitses ja avaldas Talvoja oma doktoritöö „Karm stiil eesti kunstiajalookirjutuse kontekstis“. Tema publikatsioonide hulgas on „(Re)nationalizing Estonian Art During the Thaw: Lively Legacy of Kristjan Raud“ – „A Socialist Realist History? Writing Art History in the Post-War Decades“ („Das östliche Europa. Kunst- und Kulturgeschichte“ 9. Böhlau,, 2018) ning „Official Art Becoming Resistance. Adopting the Discourse of Dissent into Estonian Art History Writings“ – „Making Art History in Europe After 1945“ („Studies in Art Historiography“, Routledge, 2020).

Gregor Taul on Tallinnas tegutsev kunstiajaloolane ja semiootik. Praegu töötab ta Eesti Kunstiakadeemia sisearhitektuuri osakonna õppejõuna ning on lõpetamas oma doktoriväitekirja hilissovietlikust kunstist Eestis, Lätis ja Leedus.

Alise Tifentāle on New Yorgis elav kunsti- ja fotoloolane, meediateadlane, kirjanik, toimetaja ja õppejõud, kes tegutseb vahel ka kuraatorina. Ta on raamatu „The Photograph as Art in Latvia, 1960–1969“ (2011) autor and mitme fotograafiaalase teose autor või toimetaja. Tema artikleid on avaldatud ajakirjades, nagu ARTMargins, CAA.Reviews, Communication Today, MoMA Post, Networking Knowledge, PhotoResearcher, Social Sciences. Ta on olnud selliste koguteoste kaasautor nagu „Routledge Companion to Photography and Visual Culture“ (2018), „Exploring the Selfie: Historical, Analytical, and Theoretical Approaches to Digital Self-Photography“ (Palgrave Macmillan, 2018), „The History of European Photography 1970–2000“ (Central European House of Photography, 2016) ja „Postdigital Aesthetics: Art, Computation, and Design“ (Palgrave Macmillan, 2015).

Annika Toots on kunsti- ja fotoloolane, kuraator ja toimetaja. Oma teadustöös huvitub ta peamiselt nendest kunstipraktikatest, mis tegelevad mineviku materialiseerimise ja maastiku kujutamisega, keskendudes ennekõike fotograafiaale. Käesoleval ajal uurib ta Eesti Rahvusarhiivi filmiarhiivis Eesti fotograafi Jaan Rieti (1873–1952) arvukaid klaasnegatiive ning tegeleb digitaalse fotopärandi küsimustega. Ta on toimetanud kunstialaseid ajakirju Estonian Art (2019–2021) ja Kunstiteaduslikke Uurimusi (2021–praeguseni) ning koostanud raamatuid, sh „Kunstnike ruumid. 16 stuudiovisiiti“ (koos Merilin Talumaaga, 2017) ja „Neelatud aeg“ (koos Aap Tepperiga, 2021).

Mära Traumane on kunstiloolane ja kuraator. Aastast 2021 töötab ta teadurina Läti Kunstiakadeemia kaasaegse kunsti, disaini ja arhitektuuri instituudis ning osaleb praegu uurimisprojekti „Landscapes of Identities: History, Culture, and Environment“. Aastatel 2014–2017 osales ta teadurina Zürichi Ülikooli SNF uurimisprojekti „Kunst und Literatur vor Gericht: Fokus Osteuropa“. Traumane keskendub oma teadustöös Ida-Euroopa Teise maailmasõja järgse kunsti võrdlevale analüüsile, sealhulgas neoavangardismi ajaloo, feministlikule kunstiloole ja kunstipraktikate poliitilistele kontekstidele. Ta on koos Sandra Frimmeliga raamatu „Kunst vor Gericht: Ästhetische Debatten im Gerichtssaal“ (Berliin: Matthes & Seitz, 2018) toimetaja.